

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

**nr. 69.162 van 27 oktober 1997
in de zaak A. 42.682/IX-79.**

In zake : Jacobus ROOSEN,
die woonplaats kiest bij
Advocaat M.G. DE ROO - NEVEN,
kantoor houdende te LOMMEL,
Beemdstraat 92

tegen :

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de
Minister van Landsverdediging.

D E R A A D V A N S T A T E , I X e K A M E R ,

Gezien het verzoekschrift dat Jacobus ROOSEN
op 11 juni 1990 heeft ingediend om de vernietiging te
vorderen van de belissing van 2 mei 1990 van de Commis-
sie voor de toekenning van de bijzondere vergoeding in
geval van luchtvaartongeval in vredestijd waarbij zijn
aanvraag tot het bekomen van een bijzondere vergoeding
wordt verworpen;

Gezien de memorie van antwoord;

Gezien het verslag opgemaakt door Auditeur
R. VANDER ELSTRAETEN;

Gelet op de beschikking van 15 september
1992 die de neerlegging ter griffie van het verslag en
van het dossier gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan
partijen en gezien de laatste memorie van verzoeker;

Gelet op de beschikking van 4 september 1997 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 13 oktober 1997;

Gehoord het verslag van de Eerste Voorzitter van de Raad van State G. BAETEMAN;

Gehoord de opmerkingen van Advocaat M.G. DE ROO, die verschijnt voor verzoeker, en van Majoor R. GERITS, die verschijnt voor de verwerende partij;

Gehoord het eensluidend advies van Auditeur R. VANDER ELSTRAETEN;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

1. Over de gegevens van de zaak.

1.1. Op 15 juni 1973 voert sergeant-majoor Jacobus ROOSEN een noodlanding uit toen hij in de omgeving van SAINT-HUBERT een trainingsopdracht als helikopterpiloot uitvoerde.

Van dit voorval werd in zijn vliegeniersboekje melding gemaakt in volgende bewoordingen :

"Incident zonder schade OLA 72 15 juni 1973. Piloot zijnde op helikopter, tijdens een trainingsvlucht Tactische Vlucht, heeft in bijzonder moeilijke omstandigheden een ongeval vermeden door zijn vlug oordeel en zijn juiste en doeltreffende handeling, ten gevolge van een plotse daling van het toeren-tal/turbine op zeer lage hoogte. Een noodlanding werd uitgevoerd. De helikopter werd niet beschadigd (beslissing GDAL - nr. 6.815 van 10 september 1973 - groene inschrijving".

Ten tijde van dit voorval heeft verzoeker geen melding gemaakt van enige lichamelijke schade. Hij werd, na medisch onderzoek, door de Geneeskundige

Commissie voor geschiktheid voor luchtdienst (GCGLUD) in 1974, 1975 en 1976 "geschikt voor de luchtdienst" verklaard.

1.2. Vanaf begin 1976 was verzoeker dikwijls om gezondheidsredenen afwezig. Op 18 juni 1977 en 21 juni 1978 werd een "verklaring van beperkte geschiktheid tot de luchtdienst" opgemaakt, en de Geneeskundige Commissie voor geschiktheid voor luchtdienst verklaart hem op 21 december 1978 "definitief ongeschikt tot elke functie bij het varend personeel van de krijgsmachtdelen en van de rijkswacht". De kwaal die tot deze ongeschiktheid leidt is een zenuwaandoening vermeld onder artikel 8, 1° van de bijlage van het koninklijk besluit van 5 oktober 1959. De Commissie stelt dat de vastgestelde fysische ongeschiktheid "niet te wijten is aan een ongeval voorgekomen tijdens de uitvoering van de luchtdienst of aan een beroepsziekte waarvan de oorzaak of de verergering het feit van de luchtdienst zou zijn".

1.3. De Geneeskundige Commissie van beroep voor geschiktheid voor luchtdienst (GCBGLUD) bevestigt deze beslissing op 28 mei 1979.

1.4. Bij beslissing van 11 december 1979 verleent de Commissie voor vergoedingspensioenen betrokkene wegens "neuro-asthenische depressie" een voorlopig pensioen berekend op 40 procent invaliditeit. Deze uitspraak is gesteund op een verslag van de Gerechtelijk Geneeskundige Dienst waarin een verband wordt aangenomen tussen de kwaal en het voorval met de helicopter op 15 juni 1973.

1.5. Op 15 juni 1981 en 15 december 1981 wordt eerste sergeant-majoor Jacobus ROOSEN om gezondheidsredenen voor zes maanden op non-activiteit geplaatst "voor een aandoening te wijten aan een feit voorgekomen ter gelegenheid van de dienst".

1.6. De Militaire Commissie voor geschiktheid en reform (MCGR) verklaart hem op 8 juni 1982 definitief lichamelijk ongeschikt. Tegen deze beslissing wordt geen beroep aangetekend en met ingang van 1 september 1982 wordt betrokkene wegens lichamelijke ongeschiktheid gepensioneerd.

1.7. Op 19 augustus 1982 vraagt verzoeker de bijzondere vergoeding in geval van luchtvaartongeval in vredestijd met verwijzing naar helicopterongeval te SAINT-HUBERT op 15 juni 1973.

1.8. De bevoegde Commissie oordeelt op 20 december 1982 dat er geen verband is tussen het voorval van 15 juni 1973 en de definitieve lichamelijke ongeschiktheid en verwerpt bijgevolg verzoekers aanvraag.

1.9. Bij 's Raads arrest nr. 34.335 van 13 maart 1990 wordt deze beslissing wegens schending van de rechten van de verdediging vernietigd.

1.10. De vraag van verzoeker wordt door de anders samengestelde commissie opnieuw behandeld op 25 april 1990.

Bij de bestreden beslissing van 2 mei 1990 verwerpt de commissie voor de toekenning van de bijzondere vergoeding in geval van luchtvaartongeval in vredestijd verzoekers aanvraag. Deze beslissing steunt op volgende considerans :

"dat verzoeker in besluiten van 25 april 1990 voorhoudt :

- 1) dat het voorval duidelijk een arbeidsongeval betreft dat hem tijdens de dienst is overkomen
- 2) dat hij ingevolge dit voorval allengerhand aan neerslachtigheid ten prooi werd om ongeschikt te worden verklaard tot de luchtdienst op 21 december 1978 en op 8 juni 1982 definitief tot de dienst ongeschikt te worden verklaard

3) dat hij aan de voorwaarden voldoet om de ongevalpen premie te bekomen;
dat de aanvankelijke beslissing van de Commissie ten gronde verdedigbaar is en de vraag terecht werd afgewezen;
dat er zich terzake immers geen luchtvaartongeval voordeed, vermits uit de dossierelementen voortvloeit dat op 15 juni 1973 geen luchtvaartongeval plaatsvond doch slechts een luchtvaartincident ten gevolge van een plotse daling van het toerental/turbine op zeer lage hoogte en dientengevolge ook geen luchtvaartongevallendossier werd geopend; dat uit het vliegeniersboekje van de betrokkene gebleken is dat hij door zijn koelbloedigheid een ongeval kon vermijden, dat een noodlanding werd uitgevoerd; dat er noch lichamelijke noch stoffelijke schade te betreuren viel; dat verzoeker volledig ten onrechte over een arbeidsongeval gewaagt terwijl van een ongeval hoegenaamd geen sprake is; dat de medische ongeschiktheid van de betrokkene tot de luchtdienst op 21 december 1978 vastgesteld werd hetzij meer dan 5 jaar na het incident met de helikopter (15 juni 1973); dat hij zich inmiddels op voortreffelijke wijze van zijn dienstverplichtingen kweet, dat dit incident zonder uitstaans is met de definitieve ongeschiktheid van de betrokkene; dat uit de stukken wel is gebleken dat het voorval geen luchtvaartongeval betrof, dat de vordering dient afgewezen te worden";

2. Over de gegrondheid van het beroep.

2.1.1. Overwegende dat verzoeker onder meer aanvoert dat de bestreden beslissing niet naar behoren is gemotiveerd; dat hij in dat verband doet gelden dat de commissie niet redelijkerwijze kon beslissen dat er geen ongeval was daar zij zelf stelt dat de noodlanding noodzakelijk was ten gevolge van de plotse daling van het toerental van de turbine op lage hoogte, dat de commissie volgens hem niet heeft geantwoord op zijn besluiten waarin gesteld werd dat de omschrijving, die destijds door de militaire overheid aan de noodlanding was gegeven -een incident, geen ongeval-, niet beslissend was, daar op het ogenblik van de noodlanding niet kon worden voorzien dat het incident verstrekkende gevolgen zou hebben; dat hij verder doet gelden dat de motivering als zou de medische ongeschiktheid pas meer

dan vijf jaar na het gebeuren zijn vastgesteld niet terzake dienend is en bovendien in tegenspraak is met het geneeskundig dossier daar de arbeidsongeschiktheid reeds in de loop van 1976 werd vastgesteld;

2.1.2. Overwegende dat de verwerende partij van haar kant stelt :

"dat de kwalificatie van het voorval (incident of ongeval) puur academisch is vermits de commissie daarnaast ook aannam dat er geen verband tussen de gebeurtenis van 15 juni 1973 en de definitieve lichamelijke ongeschiktheid bestond; dat de commissie om te beslissen dat een causaal verband tussen het ongeval en het letsel ontbrak zich steunde op het feit dat het voorval van 15 juni 1973 geen letsel veroorzaakte en dat verzoeker nog meerdere jaren zeer goede diensten als piloot leverde; dat deze motieven, voor zoveel als nodig, kunnen gestaafd worden met de gegevens vermeld in het vliegeniersboekje van betrokkene; dat zowel de geneeskundige commissie voor geschiktheid voor luchtdienst als de commissie van beroep oordeelden dat de ongeschiktheid van verzoeker om een functie bij het varend personeel te bekleden niet te wijten was aan een ongeval voorgekomen tijdens de uitvoering van de luchtdienst of aan een beroepsziekte waarvan de oorzaak of de verergering het feit van de luchtdienst zou zijn; dat de commissie voor vergoedingspensioenen tot een ander besluit kwam, maar dat de commissie voor de toekenning van de bijzondere vergoeding zich volkomen terecht niet gebonden achtte daar de conclusies van het onderzoek in opdracht van het ministerie van financiën, te meer daar de gespecialiseerde geneeskundige dienst van de luchtmacht tot een net tegenovergestelde conclusie kwam; en dat de motiveringsplicht niet vereist dat een administratief rechtscollege een antwoord geeft op alle argumenten die tot staving van de middelen worden ingeroepen";

2.1.3. Overwegende dat de eerste drie artikelen van de wet van 12 januari 1970 betreffende de toekenning van een bijzondere vergoeding in geval van luchtvaartongeval in vredeestijd bepalen :

"Art. 1, § 1. Onverminderd de voordelen toegekend krachtens de wetgeving betreffende de vergoedingspensioenen en de wetgeving betreffende de hulpofficieren en de hulponderofficieren van de luchtmacht, wordt in geval van luchtvaartongeval in vredeestijd, een

bijzondere vergoeding toegekend, naar de bij wet vastgestelde bedragen en voorwaarden, aan de personeelsleden van de krijgsmacht of aan hun rechthebbenden.

§ 2. De betaling van de vergoeding sluit, tot het beloop van haar bedrag, de toekenning uit van schadevergoeding ten bezware van de Staat voor hetzelfde schadelijke feit. De Staat treedt, tot het beloop van het bedrag van de betaalde vergoeding, in de rechten van de op de vergoeding begunstigde persoon tegen de voor het schadelijk feit aansprakelijke derden.

2. Onder voorbehoud van nieuwe toestanden, die dienen bepaald volgens de regels tot gelijkstelling en binnen de grenzen bedoeld in artikel 11, dient te worden verstaan :

1° Onder personeelslid van de krijgsmacht :

Iedere persoon die krachtens de juridische band die hem aan de Staat bindt, de hoedanigheid van militair heeft en die, op het ogenblik van het luchtvaartongeval, werkelijk dient in een betrekking waarvoor hij, wegens deze hoedanigheid, hetzij bij het leger, hetzij bij de rijkswacht is aangewezen.

2° Onder luchtvaartongeval :

a) Het ongeval dat aan een personeelslid van de krijgsmacht overkomt vanaf het ogenblik waarop de belanghebbende, om een regeling bevolen of toegelaten luchtdienst uit te voeren, plaatsneemt in een Belgisch of vreemd militair luchtvaartuig met het oog op het opstijgen of om het even welke verplaatsing, tot op het ogenblik waarop dezelfde belanghebbende het luchtvaartuig heeft verlaten;

b) Het ongeval dat aan een personeelslid van de krijgsmacht overkomt bij de uitvoering van een parachutesprong.

3. § 1. De vergoeding is op één miljoen frank vastgesteld ten gunste van het personeelslid van de krijgsmacht dat, wegens lichamelijke ongeschiktheid ten gevolge van het ongeval, genoodzaakt is de dienst voorgoed te verlaten.

§ 2. Als dusdanig worden beschouwd :

1° de officier of de militair beneden de rang van officier die een rustpensioen geniet voor lichamelijke ongeschiktheid ...";

2.1.4. Overwegende dat verzoeker met ingang van 1 september 1982 wegens lichamelijke ongeschiktheid op pensioen gesteld werd met toepassing van artikel 3 C van de samengeordende wetten op de militaire pensioenen, gewijzigd door de wet van 17 juni 1971; dat hij om recht

te hebben op de bijzondere vergoeding moet bewijzen dat de lichamelijke ongeschiktheid, waardoor hij genoodzaakt was het leger te verlaten, het gevolg was van een luchtvaartongeval;

2.1.5. Overwegende dat verzoeker voor de commissie heeft aangevoerd dat hij korte tijd na de noodlanding "klachten van depressie kreeg" en dat hij "allengerhand aan neerslachtigheid ten prooi werd"; dat hij om aan te tonen dat de zenuwaandoening waarvoor hij uit het leger werd ontslagen, veroorzaakt was door het incident met de heli­copter op 15 juni 1973 volgende stukken overlegde : een verklaring van 27 september 1976 waarin korps­geneesheer Dr. J.M. DONNAY een ongeschiktheid van drie maand aanvaardde met de vermelding "favorable, car maladie déclarée durant le service et par le fait du service", een verklaring van 2 mei 1977 waarin korps­geneesheer Dr. PERSOON een vraag tot uitbetaling van de vliegpremie gunstig adviseerde omdat betrokkene "door een vliegtuig­incident tijdens en door de dienst een neurale depressie doormaakte", het verslag van de Gerechtelijk Geneeskundige Dienst waarin de depressieve angstneurose toegeschreven werd aan het ongeval in juni 1973, de beslissing van 11 december 1979 van de commissie voor vergoedingspensioenen waarbij in navolging van de Gerechtelijk Geneeskundige Dienst een verband werd gelegd tussen verzoekers invaliditeit en het voorval met de heli­copter in juni 1973, en de beslissingen van 21 mei 1981 en 19 november 1981 van de militaire commissie voor geschiktheid en reform waarbij verzoeker tijdelijk op non-activiteit werd geplaatst voor een aandoening "te wijten aan het feit voorgekomen ter gelegenheid van de dienst";

2.1.6. Overwegende dat het de taak was van de commissie na te gaan of aldus voldoende werd bewezen dat verzoekers zenuwaandoening haar oorsprong vond in het voorval van 15 juni 1973 en daaromtrent een gemotiveerde

beslissing te nemen, dus na te gaan en te oordelen of het oorzakelijk verband tussen een luchtvaartongeval en het ontslag uit de dienst voldoende is aangetoond;

2.1.7. Overwegende dat de commissie twee redenen aangeeft waarom het incident van 15 juni 1973 geen uitstaans heeft met de definitieve ongeschiktheid van betrokkene :

1. er viel geen schade te betreuren; door zijn koelbloedigheid had verzoeker een schadegeval kunnen vermijden, het voorval werd door de militaire overheid dan ook niet als een ongeval, maar slechts als een incident gekwalificeerd en er werd geen ongevallendossier geopend (eerste motief).
2. de medische ongeschiktheid tot de luchtdienst werd eerst meer dan vijf jaar later nl. op 21 december 1978 vastgesteld en betrokkene had zich ondertussen op voortreffelijke wijze van zijn dienstverplichtingen gekweten (tweede motief);

2.1.8. Overwegende dat het eerste motief - geen schade vastgesteld en geen ongevallendossier opgesteld n.a.v. het voorval van 15 juni 1973 - antwoord geeft op de vraag of het terzake, overeenkomstig artikel 2, 2°, van de wet van 12 januari 1970, gaat om luchtvaartongeval waarmede bedoeld wordt :

"a) het ongeval dat aan een personeelslid van de krijgsmacht overkomt vanaf het ogenblik waarop de belanghebbende, om een regelmatig bevolen of toegelaten luchtdienst uit te voeren, plaatsneemt in een Belgisch of vreemd militair luchtvaartuig met het oog op het opstijgen of om het even welke verplaatsing, tot op het ogenblik waarop dezelfde belanghebbende het luchtvaartuig heeft verlaten ...";

dat deze omschrijving in de memorie van toelichting bij het ontwerp dat de wet van 15 april 1958 houdende instelling van een bijzondere premie wegens luchtvaartongeval werd, verduidelijkt wordt als volgt :

"Voor zover nodig wordt er aan herinnerd dat het ongeval een plotseling, abnormaal voorval is dat door de onverhoedse inwerking van een uitwendige kracht wordt veroorzaakt. Er is slechts ongeval wanneer de uitwendige gebeurtenis het menselijk lichaam heeft aangetast, doch dit hoeft niet noodzakelijk met trauma gepaard te gaan. De aantasting kan bestaan in een zenuwaandoening, een psychische stoornis of een ziekte, zelfs wanneer deze langzaam aan het licht komt of evolueert zonder enig zichtbaar lichamelijk letsel";

dat er derhalve slechts sprake is van een luchtvaartongeval in de zin van de wet van 12 januari 1970 wanneer een letsel wordt opgelopen, letsel dat door een plotse-linge gebeurtenis moet zijn veroorzaakt, maar zelf niet onmiddellijk waarneembaar moet zijn, zodat het niet vereist is dat de schadelijke gevolgen van het ongeval zich dadelijk manifesteren;

2.1.9. Overwegende dat verzoeker voor de commissie deed gelden dat zijn angstneurose haar oorsprong vond in het voorval met de helicopter op 15 juni 1973 en dat hij korte tijd na de noodlanding "klachten van depressie" zou gehad hebben, welke mettertijd alsmaar heviger werden en uiteindelijk resulteerden in een gedwongen ontslag wegens gezondheidsredenen;

2.1.10. Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt dat het eerste motief tot verwerping van verzoekers aanvraag bijgevolg niet ter zake dienend is; dat de omstandigheid dat na de noodlanding geen lichamelijke schade werd vastgesteld een causaal verband tussen dit voorval en een later veruiterlijkte zenuwaandoening niet uitsluit, wijl psycho-neurotische problemen zich pas na verloop van enige tijd kunnen manifesteren;

2.1.11. Overwegende, dat wat het tweede motief betreft, de medische ongeschiktheid tot de luchtdienst meer dan vijf jaar later werd vastgesteld; dat de commissie ervan schijnt uit te gaan dat de psychische problemen zich eerst vijf jaar na het voorval hebben

gemanifesteerd, hoewel deze zich in werkelijkheid reeds twee en een half jaar later openbaarden; dat er vanaf begin 1976 talrijke en langdurige afwezigheden wegens gezondheidsredenen waren en verzoeker van november 1976 tot mei 1977 opgenomen was in de neuropsychiatrische afdeling van het ziekenhuis te LOMMEL en bij zijn terugkeer uit ziekteverlof de vliegprestaties aan allerlei beperkingen werden onderworpen en dat hij op 21 december 1978 definitief ongeschikt werd verklaard om te vliegen; dat aldus een geleidelijke degradatie in verzoekers gezondheidstoestand waarneembaar is gaande van de eerste afwezigheden wegens depressie (begin 1976) over de opname in een ziekenhuis (einde 1976), de beperking van de vliegprestaties (18 juni 1977) en de definitieve ongeschiktheid voor iedere vliegende functie (21 december 1978) tot het ontslag uit het leger wegens lichamelijke ongeschiktheid (1 september 1982); dat daaruit volgt dat de zenuwaandoening, waarvoor verzoeker uit het leger werd ontslagen, reeds begin 1976 werd waargenomen;

2.1.12. Overwegende dat het de taak was van de commissie te onderzoeken of de pas in 1976 veruiterlijkte depressieve angstneurose haar oorsprong niet vond in het voorval met de helicopter van 15 juni 1973, m.a.w. of het aanneembaar is dat -zoals verzoeker betoogde- dit voorval een trauma veroorzaakte dat aan de basis van zijn latere psychische ongemakken lag;

2.1.13. Overwegende dat het tijdsverloop van meer dan vijf jaar tussen het incident en de vaststelling van de medische ongeschiktheid tot de luchtdienst niet op afdoende wijze het oorzakelijk verband weerlegt waarop verzoeker zich steunt omdat het immers mogelijk is dat de zenuwaandoening enige tijd latent aanwezig was vooraleer ze in 1976 aan de oppervlakte kwam en dat ze pas in 1978 zo ver gevorderd was dat een volledig en definitief vliegverbod moest worden opgelegd;

2.1.14. Overwegende dat om het oorzakelijk verband te verwerpen de overweging dat "(betrokkene) zich inmiddels op voortreffelijke wijze van zijn dienstverplichtingen kweet" niet ter zake dienend is; dat de commissie dit gegeven put uit een nota van 17 september 1982 van de dienst "Licht Vliegwezen" van de staf van de landmacht waarin werd opgemerkt dat "jusqu'à son inaptitude médicale définitive le 21 décembre 1978 (plus de 5 ans après son atterissage en campagne) le 1 SM ROOSEN J ait toujours donné entière satisfaction"; dat betrokkene zijn dienst steeds plichtsbewust heeft vervuld er enkel kan op wijzen dat zijn gezondheidsproblemen niet geveinsd waren en dat hij zich in de mate van het mogelijke volledig is blijven inzetten; dat uit dit gegeven niet kan worden afgeleid dat hij nog vijf jaar normale prestaties zou hebben geleverd, wat trouwens door de dossierstukken wordt tegengesproken;

2.1.15. Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt dat de bestreden beslissing niet naar behoren is gemotiveerd, zodat het middel gegrond is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Vernietigd wordt de belissing van 2 mei 1990 van de Commissie voor de toekenning van de bijzondere vergoeding ingeval van luchtvaartongeval in vredeestijd waarbij de aanvraag van Jacobus ROOSEN tot het bekomen van een bijzondere vergoeding wordt verworpen.

Artikel 2.

Dit arrest zal in de registers van bovenvermelde commissie worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing.

Artikel 3.

De zaak wordt verwezen naar de anders samengestelde Commissie voor de toekenning van de bijzondere vergoeding in geval van luchtvaartongeval in vredeestijd.

Artikel 4.

De kosten van het beroep, bepaald op vierduizend frank, komen ten laste van de Belgische Staat.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare
terechtzing, op zevenentwintig oktober
1900 zevenennegentig, door de IXe kamer, die was samen-
gesteld uit :

de HH. G. BAETEMAN, eerste voorzitter van de Raad van
State,
A. BEIRLAEN, staatsraad,
J. SMETS, staatsraad,
Mevr. S. DOMS, griffier.

De griffier,

De voorzitter,

S. DOMS.

G. BAETEMAN.